

TEMA EDİTÖRLERİNDEN

ANLATIYLA KURULANLAR, KIRILANLAR, BULUŞANLAR...

Merhaba,

Dijital Anlatılar sayısının çağrısına çıkarken, yeni iletişim teknolojileri ile harekete geçen ancak onunla sınırlı kalmayan dijital anlatılar, çevrimiçi ve çevrimdışı arasındaki sınırların kimi zaman derinleştiği kimi zaman ise silikleştiği çağımızda anlam yaratım süreçlerimizi şekillendiriyor demiş ve dijital var olma ile anlam yaratma süreçlerinin akademide izlerini sürmek üzere bir davet yapmıştık. Çağrımız karşılık buldu ve sizinle paylaşmaktan mutluluk duyduğumuz bu sayı ortaya çıktı. Moment Dergi, bu sayısı ile dijital zamanlarda anlatı ile kurulan ilişkilerin peşine düştü.

Bu sayının açılışını John Hartley ile yaptığımız “On humans, fiction and cultural science” [*İnsanlar, Kurmaca ve Kültürel Bilim üzerine*] adlı söyleşiyle açıyoruz. Hartley’nin “Humans Westworld’e karşı” adlı seminerinden hareket noktasını alan bu söyleşide Hartley, Kültürel Çalışmalardan farklılaşan Kültürel Bilim yaklaşımını popüler televizyondan iki örneği okuyarak açıyor. Hartley’nin son yıllarda Jason Potts ile geliştirdiği yaklaşıma girişe dair bu söyleşiyi, Moment Dergi’nin Etnografi sayısında John Postill’in “Diyakronik medya etnografisi: Toplumsal değişimden fiili toplumsal değişimlere” makalesine, Ece Algan’dan gelen “Uzun Süreli Etnografinin Önemi Üzerine ve Postill’e bir Yanıt” eleştirel makalesine John Postill’den bir cevap “*Media-related changes as finite processes: A response to Ece Algan*” takip ediyor.

Dijital Anlatılar sayısında dört tema makalemiz, üç değerini, iki tema dışı makalemizin yanı sıra üç kitap eleştirisi ve iki etkinlik değerlendirmesi yer alıyor.

Çevrimiçi akademik bir dergi olan ve akademideki anlatıların izini süren Moment Dergi'nin bu sayının bütününde kendi anlatısını kurduğunu söylemek pek de yanlış olmaz. Nihayetinde makale yazma çabası da irdelenen meselelere dair anlatılar kurma girişimi. Tema makalelerimizin ilki, yakın zamanda tamamlanan doktora tez çalışmasına dayanan tartışması ile Eda Çetinkaya Yarımçam'ın "*Sosyal Bilimler Alanındaki Akademisyenlerin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Anlatıları*" başlıklı makalesi. Çetinkaya Yarımçam, sosyal bilimler alanındaki akademisyenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini geçmişten günümüze nasıl alımladıklarını tartışmaya anket, derinlemesine görüşme ve diyakronik etnografi gibi farklı araştırma yöntemlerini bir arada kullanarak ulaştığı zengin bir veri çeşitliliği içerisinden açıyor. Bilgi teknolojilerinin yoğun kullanımını önceleyen dönem ile yeni habitus arasındaki devamlılıkları takip ediyor ve akademisyenlerin bireysel bilgi iletişim teknolojileri kullanım pratiklerini irdeliyor.

Oyun çalışmaları içinden gelen diğer iki tema yazımızdan ilki, oyun çalışmalarına hem genel bir bakış sunan hem de alan içindeki temel konumlanış biçimlerine eleştirel perspektifle yaklaşan Yavuz Demirbaş'ın "*Oyun Çalışmalarında Dijital Anlatı İle Oyun Biçimi Karşıtlığı Ekseninde Süren Tartışmalara Farklı Bir Bakış*" adlı çalışması. Demirbaş, oyun çalışmalarında kurucu öneme sahip "ludoloji vs. narratoloji" (oyun biçimciler anlatı kuramcılarına karşı) tartışmasından yola çıkarak yerel metinlere de gönderme yapan eleştirel bir okuma sunuyor. Demirbaş, toplumdaki dönüşümleri anlamak için oyunların tarihsel anlamıyla takip edilmesini bir gereklilik olarak tanımlanıyor. Bu izlekte kültür, anlatı, oyun biçimi arasında ilişkiselliğin altını çiziyor. Özge Sayılğan'ın kaleme aldığı "*Dijital Oyunlarda Savaş Anlatısı ve Muhafız Bir Öznellik İnşası Olarak 'Kurbanı Oynamak': This War Of Mine*" başlıklı makale, oyun alanı içinden bir tartışma yürüten ikinci metin. Savaş anlatısı üzerine kurulan bilgisayar oyunlarının, oyuncu-özneyi konumlandığı yeri "*This War of Mine*" adlı dijital oyununun sağladığı farklı perspektifi analiz ederek eleştiriyor. Dijital oyun ve ortaya çıkan öznellik konumlarına dair dikkat çekici bir tartışma yürütüyor.

Tema makalelerimizin dördüncüsü ise dijital iletişime nicel bir yaklaşımla bakan Nihan Özant ve Merve Kelleci'nin "*Dijital İletişimde Sözel Olmayan İpuçları Emojilerle Etkileşim ve Duygulanım*" başlıklı çalışması. Makalede, sözel iletişim kadar, sözel olmayanın da geçirdiği dönüşüm hatırlatılarak, sözel olmayan iletişim formunun dijital iletişimdeki yeri, sürece nasıl dahil olduğu ve etkileşime olan etkisi araştırılıyor. Anlatının söylemsel yapısı içinde sözlü olana odaklanma eğiliminin ötesine,

duygulanıma niceliksel bir araştırma üstünden bakma girişimi olan bu çalışmayı, bu sayı üstünden yeni bir diyalogu tetiklemek üzere dâhil edelim istedik.

Dijital Anlatılar sayısının iki değinisi, 2017 yılı içinde gerçekleştirilen ve mültecilerin deneyimlerini dolaşıma sokmayı amaçlayan dijital hikâye anlatımı atölye çalışmalarına dair. Değiniler, Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dijital Hikâye Anlatımı Atölyesi ekibinden Burcu Şenel ve Burcu Şimşek'ten geliyor. Şenel, "*Yollar, İkilemler ve Düşler: Mülteci Kadınlardan Dijital Hikâyeler*" başlıklı değinisinde mülteci kadınların dijital hikâyelerini yaratma sürecindeki deneyim paylaşımlarıyla akademi içinden – dışından kendi konumlanmalarıyla iç hesaplaşmasının anlatısını kuruyor. Şimşek ise, Fas'ta ve Türkiye'de mültecilerle yapılan dijital hikâye anlatımı atölyelerinin yarattığı çevrimiçi-çevrimdışı karşılaşma-buluşmaları, "*Stories Without Visa: Digital Stories from Morocco and Turkey*" başlıklı değinisiyle kayda geçiriyor. Sayımızın üçüncü değinisini, Ağustos ayında kaybettiğimiz Ahmet Cemal'in ardından Hakan Ergül kaleme aldı.

Dijital Anlatılar sayısının tema dışı üç makalesi ise, yaşantıların izlerini gündelik hayat ve edebiyat üstünden sürmeye odaklanan çalışmalardan oluşuyor. Hayriye Avara'nın "*Combat of Voices: Female Voices in Iris Murdoch's Nuns and Soldiers*" adlı makalesi, tam da John Hartley'nin ifade ettiği kurmacanın hayatımızdaki yerine gönderme yaparcasına, Iris Murdoch'ın daha önce ahlaki ve felsefi tartışmalar temelinde incelenmiş olan *Nuns and Soldiers (Rahibeler ve Askerler)* romanını, kadın kahramanların nasıl ses bulduğu sorusu etrafında ele alıyor. Romanın kadın karakterinin seslerini ve söylemlerini Bakhtin'in diyolojizm, monolojik, polifonik, karnavelesk gibi kavramları aracılığıyla inceleyen Avara, Murdoch'ın kadın karakterlerin kendileriyle ve dünya ile diyaloglarını nasıl diyolojik bir iletişim içinde kurduğunu anlatan zihin açıcı ve ilham verici bir çalışma sunuyor. Kadın yaşantılarının göç deneyimiyle ağırlaşan yüküne eklenen namus meselesini, Nevin Yıldız Tahincioğlu "*Türkiyeli Göçmenler ve İsveçliler Arasında Bir Çatışma Nedeni Olarak Namus: Uppsala ve Stockholm Örneği*" adlı çalışmasında kültürlerarası iletişim bağlamında irdeliyor. Uppsala ve Stockholm'de gerçekleştirdiği derinlemesine görüşmeler ışığında, Yıldız Tahincioğlu, kültürlerarası karşılaşma deneyimi içerisinde yaşayan göçmenler için namus kavramının baskılayıcı ve cinsiyet eşitsizliği kuran anlamlarının aşınmadığı, aksine Doğu- Batı kültürleri arasındaki duvarı yükselterek ve çokça etnosentrik bir tonla önemini koruduğu sonucuna varıyor. Tema dışı üçüncü makalede Ebru Akçay, "*Çağımızın Hikâye Anlatıcılığı Olarak Halkla İlişkiler: Vehbi Koç Biyografileri Üzerine Bir İnceleme*" başlıklı çalışmasında halkla ilişkileri bir tür

çağdaş hikâye anlatımı olarak gören bir perspektiften yola çıkıyor. Bir halkla ilişkiler mecrası olarak üretilmiş olan ve Vehbi Koç'u ele alan biyografik metinlerin nasıl bir anlatı kurduğu sorusu üzerine odaklanıyor ve biyografinin önemli bir anlatı oluşturma mecrası olduğunu hatırlatıyor.

Bu sayının kitap eleştirileri de çevrimiçi - çevrimdışı geçişli yaşamlarımıza dair keyifli okumalara işaret ediyor. Gökçe Zeybek Kabakçı Robert Fullford'un "*Anlatımın Gücü*" adlı metnini eleştiriyor. Anlatıyı, türleri ve gündelik hayattaki görünümüleriyle tarihsel olarak ele alan zihin açıcı ve ilham verici bir metin. İkinci kitap değerlendirme yazımız Umut Yener Kara'ya ait. Ed Finn'in "*What Algorithms Want: Imagination in the age of Computing*" okumasında Kara, sosyal bilimler alanında ilgi uyandıran algoritmaları onlarla ve etraflarında örgütlenen kültürleri, Bitcoin gibi popüler örnekler üstünden tartışmaya odaklanan kitabı eleştiriyor. Son kitap değerlendirme yazımız ise yayınladığı an itibariyle sosyal medyada fazlaca ele alınan Deborah Nelson'un "*Tough Enough: Arbus, Arendt, Didion, McCharty, Sontag, Weil*" kitabı üzerine Göze Orhon tarafından yazıldı. Nelson'un, kitabında yaptıkları işlerle ve mizaçları dolayısıyla sertlikleriyle bilinen altı kadın entelektüelin, Arbus, Arendt, Didion, McCharty, Sontag ve Weil'in hem biyografilerini hem de kendi kanonları dışında kalmış metinlerini/işlerini incelediğine değinen Orhon, duygusal katılık meselesine ilişkin yaklaşıma eleştirel bakıyor.

Bu sayıda iki ilgi çekici etkinliğe ilişkin değerlendirme yazıları yer alıyor. İlki; Mine Gencel Bek'e ait ve EASA, Köln ve Siegen Üniversiteleri tarafından Eylül 2017'de Köln'de düzenlenen "*Anthropologies of Media and Mobility: Theorizing Movement and Circulations across Entangled Fields*" adlı disiplinlerarası atölyeyi ele alıyor. İkinci etkinlik değerlendirme yazımız Tuğba Taş'a ait. Taş, 17-19 Kasım 2017 tarihleri arasında Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde gerçekleştirilen *Güncel Sanat ve Fotoğraf Sempozyumu* üzerine doyurucu değerlendirme yazısının ilginizi çekeceğini umuyoruz.

Dijital Anlatılar sayısının ortaya çıkmasında katkı sunan yazarlarımıza, hakemlerimize ve dergi ekibine teşekkürü borç biliriz.

Emel Uzun Avcı

Burcu Şimşek